

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI: Pentru Anstro-Ungari'a pe anu . . 5 fl.—cr. " " " " 1/2 anu 2 fl.50cr. Pentru Romani'a si strainetate pe anu 14 fr. " " " " pe 1/2 a. 7 fr.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU: Pentru publicatiunile de trei ori ce contien cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele sé se adreseze la Redactiunea dela „Biseric'a si Scól'a.“ Er banii de prenumeratiune la „TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.“</p>
---	---	---

Educatiunea poporului prin viéti'a bisericésca.

I.

A invetiá este chiamarea bisericeii, si ceea ce pentru biserică este chiamare, pentru fiacare omu este o detorintia indispensabila, de carea nu se póte desarciná nici odata, pana cand este viu. Sunt multe forme, prin cari si-póte omulu insusi invetiatur'a, de carea este atât'a trebuintia. Un'a din aceste forme, si cea mai insemnata este viéti'a insasi, si anume in prim'a linia acelu soiu de viétia, pre carele lu-numimu viétia publica.

In viéti'a publica nu se intempla nimicu, ce nu ar avé o mare inriurire asupra vietii omenesci in genere, nimicu, ce nu ar lasá adenci impressiuni asupra vietii omului, carele gandesc. Impressiunile, ideile, esperintiele ne inmultiescu cunoscintiele si sporescu neaperatu materialulu trebuintiosu pentru viéti'a spirituala.

Privita din acestu punctu de vedere viéti'a publica nu este altcev'a, decât o scóla, din care omulu, carele se gasesce intrens'a, si celuce observa, si vrea se observe, invétia continuu.

Aplicandu acestu punctu de privire asupra vietii nóstre publice, basata pre constitutiunea bisericésca, acésta constitutiune este, si trebue se fia cea mai buna scóla pentru poporulu nostru. Si fiendu biseric'a basata in mersulu ei pre principiele, evangelice nestramutovere, mersulu bisericeii si-urméza cursulu seu nentre-ruptu in directiunea, ce o urmaresce; si representa unu feliu de continuitate intru a face binele. Astfelu bine practicandu-se si bine aplicandu-se acésta constitutiune ea este pentru poporulu nostru o scóla, carea lu-va prepará si pentru practicarea vietii publice pre alte terene.

Principiulu fundamentalu alu fiecarei constitutiuni este, cá societatea se-guverneze, si se-conduca insasi pre sene. Lucrarea dupa acestu principiu conduce neaperatu pre omulu, carele lucréza dupa densulu la independintia, la libertate.

Nefericirea este inse, ca in totu loculu, unde se practica viéti'a constitutională, se abuséza fórté multu de aceste doué concepte. Independentu se numesce pre sene, omulu, carele dice, ca nimicu bunu nu este, ca nimicu bunu nu se face, ca nu este lege buna, ca nu mai sunt ómeni buni, ca nimicu nu este bunu, ca totu edificiuulu trebue stricatu, si totulu trebue inceputu dela temelia.

Liberu s'a indatinatu a-se numí pre sene omulu, carele crede, ca legile sunt numai pentru altii, dar pre densulu nu-lu obliga; si carele cand vine cinev'a se-lu face atentu la lege, care pana cand este lege, santa este si de o potrivă obligatória pentru toti, incepe a-ti respunde, ca i-se ataca libertatea.

Si acesti ómeni striga, si se vaieta, ca interesulu publicu este in periculu, omenimea pere, daca nu va ascultá de densii, pentruca binele si fericirea se face numai prin densii, si totu ceea ce facu altii, reu este si primejdiosu este pentru intréga societatea.

Faptu este apoi, ca in tóte societátile se voru fi gasindu lucruri, cari nu sunt bune, si cari trebu-escu indreptate. Si nici ca s'ar poté altcum, daca cugetám, ca nu este facutu omulu, cá se stea pre locu, ci cá se mérga inainte, si respective, cá astadi se nu-lu mai multiemésca ceea ce bunu era ieri, si se caute se-lu face mai bunu. In acésta tendentia a omulu este depusa tóta tain'a vietii, pre carea ne-am indatinatu a-o numí calea spre progresu.

Faptu este inse in acelasi timp, ca nimenea nu se póte negá pre sene, nu-si póte negá trecutulu, nu póte negá, si nu se póte lepedá de nimicu din ceea ce a facutu, seau nu a facutu, si totu ceea ce voiesce se ajunga de aci inainte, póte ajunge numai pre bas'a celoru ajunse pana astadi.

Va se dica ceea ce am facutu in trecutulu nostru, este decidiatoriu neaperatu si pentru presentulu si pentru viitoriulu nostru. Si independenti'a in viéti'a publica se manifestéza pentru ómenii chiamati la lucru in viéti'a publica numai intr'o unica forma: intru a supune orice interesu personalu interesulu publicu

si intru a-ne deprinde, cá se privimu caus'a publica de o afacere, de carea este legatu chiar viitoriulu nostru.

Acést'a constituesce independenti'a, si in urmare pentru omulu, carele cunósce trecutul si presentulu poporului nostru, si carele i-a studiatu modulu lui de a vedé si a gandí, nu mai este o taina, si trebue se recunósca, ca multi dusimani are acésta independentia la poporulu nostru.

Asia ne-a fost trecutul, cá poporulu nostru se nu se póta semtí, stepanu pre deplin pre avutulu seu, dar mai putien se créda, ca din ceeace este a-vere, seau institutiune publica, va vení vre odata vremea, cá se aiba si densulu vre unu folosu.

Lipsindu acésta incredere in favorurile, pre cari le póte avé omulu privatu din rezultatele vietii publice, se intielege de sine, ca lipsesce multu din independenti'a necesaria pentru acésta viétia, si multu din acelu vaporu, carele ar trebú se promoveze cu destula taria si putere causele, cari apartienu vietii publice.

A plantá in inim'a poporului nostru acésta incredere, si respective credinti'a in folosulu si insemnatele favoruri, pre cari le póte avé din inflorirea causeru publice este chiamata constitutiunea bisericésca, si respective o aplicare cât mai mai conscientiósá a acestei constitutiuni.

Constitutiunea nóstra bisericésca bine aplicata nu se póte, cá se nu ne conduca la mari rezultate pre terenulu culturai si alu civilisatiunei, si vediendu poporulu, seau chiar semtindu aceste rezultate, nu se póte, cá se nu se produca intrensulu mai multu interesu facia de causele publice si mai multa credintia intru valórea si insemnatatea acestor'a.

Vorb'a este, cá acésta constitutiune se-se aplice bine. Si bine se aplica numai intr'o singura forma, si anume: atunci cand in fiacare actu se satisface tenórei si spiritului legii. Aplicandu-se legea astfelu in fiacare casu ne vomu deprinde si noi, si se va deprinde si poporulu totu la mai multa independentia, si va fi totu mai liberu.

In acést'a se cuprinde insemnatatea educatória a constitutiunei bisericesci.

Ce insemnéza a fi independentu in viéti'a publica, am vorbitu mai sus, acum amintimu numai inca o imprejurare, si anume ca liberu este omulu in sensulu religiosu atunci, cand in tóte ale sale s'a deprinsu a-si supune vointi'a s'a legii morali. Liberu este omulu in viéti'a bisericésca atunci, cand esecuta aceea ce-i dictéza legea.

Daca din acestu punctu de vedere se va procede de ceice au in mana coducerea in bisericá, atunci nu se póte, cá se nu se produca o insemnata stremutare spre bine in sinulu poporului nostru.

Epistolele parochului betranu.

X.

Iubite Nepóte! Nu sciu ce vremuri ambla pela dvóstre, dar la noi — ca-si tómn'a, pe buna cale inca nici cuptoriulu nu l'am incalditu; in anii dedemultu la capetulu lui Noemvre ni inghiatiá man'a de potiru, ba invetiatoriulu de frigu ce-i erá — intorcea câte dóue frundie din Minologionu, — anulu acest'a pana acum'a a inceputu a me imbiá se cumperu dela densulu trei stingini de lemne — firesce in nadejdea cá se va ajunge cu restulu. Eu l'am sfatuitu se nu se grabésca cá inca e multu pana in Aprile, ba i-am aratatu si calendariulu dtale, ca se-se convinga, ca potu se fie vremuri aspre si pentru aceea s'a cam si necajitu, nu sciu pe mine au pe dt'a.

Cu invetiatoriulu asi mai impacá treb'a cá nu-i reu de fire, dar se apropia alegerea de biraie; unu lucru fórte gingasiu, care e incociatu cu multe neplaceri pentru preotu. Bireulu, séu pe cum diceti dvóstre — primariulu, e fórte insemnata persóna in comuna, trebile satului, a poporului, a hotarului, a scólei, ba asiú poté dice — si ale bisericéi multu aterna dela dehsulu. — Ast'a am sciut'o eu demultu. Dorinti'a mea totdeun'a a fostu, ca se vedu in fruntea comunei unu primariu, carele se me pricepa nainte de ce i-asiú spune eu vointi'a mea: unu primariu, carele se-mi dee man'a de ajutoriu la radicareá si inflorirea comunei, de carele se nu-mi fia rusine mergendu cu elu pe o cale. Dela inceputulu preotiei mele am cuprinsu si am fostu petrinsu de acést'a si nu ca dóra se me laudu, dar pana acum'a n'am nimeritu reu. Odata, ce e dreptu, primariulu nostru nu cautá bun'a contielegere cu mine, ba se aratá mai invetiatu si mai intieptu de cât mine, se-si mandriá elu cu acést'a prin uspetie si alte adunari, dar si pre elu l'a ajunsu sórtea lui Liie, căci poporulu din ce in ce l'a cunoscutu si s'a saturatu de elu, fara-ca inse eu se-lu fi graitu candvá de reu. Si cu acelu privilegiu mai vertosu m'am convinsu despre santieni'a preotiei; Dóme! cât se silea acelu primariu se abata poporulu de catra mine si fara ca se dicu eu o vorba macar, poporulu intregu l'a parasitu pre elu! Mai multi patiescu asia, cari nu cinstescu pre preotu; intielegu astfelu de preotu, carele si elu insusi sicinstesce chiamarea s'a.

Dt'a Iubite nepóte! negresitu cá te vei mirá dara cá pentru-ce portu eu fric'a de alegerea de primariu! Cum póte fi ca pana acum'a am isbutitu cu candidatulu meu si acum'a dupa atáti'a ani de pastoire se nu nimerescu? — D'apoi Iubite Nepóte! nu te mirá nemicu, e lucru fórte usioru de deslegatu. — Pana acuma erau putieni ómenii de frunte in parochia, erá usioru a alege dintre ei; acumu au crescutu acei'a, pre cari eu ii-am desteptatu (mi-ar fi si rusine déca n'aru fi multi acesti'a), s'au sporitu fruntasii in comuna in cât mai totu alu treilea-patralea e privitu dreptu fruntasiu.

Si se nu credi cumva Iubite Nepóte! cà glumescu, au dóra cà fruntasii mei aru fi nesce ómeni gurariti séu de acei'a, cari vorbescu numai despre lucruri frumóse dar nu le si implinescu, precum a-deca multi ómeni facu acést'a prin adunari séu conferintie, — fruntasii mei semtu si sunt petrunci de cele-ce vorbescu si chiar pentrucà ii-cunoscu din te-meiu, mi greu a alege intre ei. — Unulu se deosebesc mai alesu prin aceea, cà e evlaviosu, nu trece o slujba in biserica fara elu, in tot anulu face odata maslu in casa, la biserica nici odata nu vine cu man'a góla, birulu mi-lu alege si mi-lu aduce insusi acasa, la sfestanii, la uspetie i-place a siedé tot in apropiarea mea, pruncii si-ii cresce in frie'a lui Ddiu; densulu e cumetru la jumetate de satu si apoi finii lui toti s'au vorbitu intre sine se-lu aléga si apoi marturisescu adeverulu, cà si mie-mi place de elu. — Altulu éراسي e unu barbatu sprintenu si desteptu, a fostu ostasiu si tiene si acuma regula catanésca in cas'a sa, e intieleptu la minte si are capetu la vorba, cand se ivesce in adunari, toti se uita la elu ca la o lumina aprinsa, are curagiu a spune adeverulu fiacarui'a in fatia fara inse a vatemá séu a batjocóri; elu scie tóte câte se intempla in comuna si bune si rele. — Alu treilea e unu bogatu, carele a cumpératu mai multe odóre la biserica; neavendu prunci, pre scolari ii-privesce ca si cand aru fi ai lui; cand mergeam la catechisu (despre aceea cum catechisezu eu, ti-voiu scrie o scrisóre anume) mai demulte-ori l'am aflatu au in scóla la prelegeri, au organisandu câte-ceva prin curtea scólei; a fagaduitu unu clopotu la scóla, de va fi alesu de primariu. — Alu patrlea ar fi insusi primariulu de acum, cu carele peste siese ani am traitu in cea mai buna armonia, si cu carele impreuna am seversitu multe lucruri bune si folosítorie pentru comuna; ca se nu insíru multe, atingú numai calea la biserica si la scóla chiar si pana la mine — printr'ensulu o am pardositu cu pétra de ríu; densulu s'a obositu mai multu pana-ce am ingraditu mormintii cu gardu viiu, si preste totu l'am aflatu cu credintia catra comuna; vin'a lui e numai aceea cà a biraitu siese ani dupa olalta. — Aru mai fi ei si mai multi, dar dupa legea cea mai nóua numai trei-insi vinu in candidatia, éras candidatia — precum am cetitu in lege — nu o face comitetulu comunalu ca si pana acuma, ei o face insusi solgabiranlu dupa placulu si voi'a lui. Ce te-ai mai ride Iubite Nepóte! de mine, déca solgabiraulu intre cei trei candidati n'ar pune nici pre unulu din acesti patru despre cari ti-scriu astadi!

Dar déca ii-va pune ce va se fia atunci! — fia-carele dintre ei are ómeni, cari lucra pentru candidatii loru; venit'au si la mine si sciindu-mi aplecarile, me indemnau se-ii sprijinescu, cà ei vor avé grija de scóla, vor face de nici unu pruncu deobligatu se remana fara a amblá la scóla; cà voru face se incete duminéc'a nainte de auédiadi a se incasá

portí'a, a se face legi la cas'a comunala, éras locurile de beutura se remana inchise sub decursulu slujbei din biserica; mi-fagaduiescu cà vor castigá membrii la societatea de moderatiune, despre carea ti-am scrisu in alta scrisóre s. a. s. a.

Ti-poti inchipuí dar Iubite Nepóte! in ce stare stremtorata me afli pe dí ce trece. — Pana acuma m'am mai potutu mantuí cu aceea, cà anca mai este multu pana la alegere si apoi nici nu scimu câtí? si cine se vor ivi de acum nainte? dar semtu cà mane-poimane va trebui se iesu la ivéla ca se nu se certe intre olalta insusi poporeni, fiii mei sufletesci. — Ti-poti inchipuí Iubite Nepóte! ce partide potu fi in comune cu 2—3 parochi! Cum insusi preotii in multe locuri vor fi radicandu-se unii asupra altor'a ca se-si aléga pre poporeni ori pre candidatii sei. — Sta reu acést'a preotiloru si li stricá védi'a, éras poporeni se dedau prin acést'a la certe si nentielegeri.

Parerea mea in privinti'a acést'a ar fi, cà intieleptiunea pastoralala trebue se coversiésca interesele personale; pentru alegerea unui primariu preotulu se nu-si scirbésca din védi'a sa de carea chiar in interesulu comunei — are trebuintia; eu asia credu cà chiamarea mea ca preotu intre aseminea impregiurári este, ca se indemnu pre ómeni la linisce si pace, se nu se certe intre sine, cà „ap'a trece, dar petrile remanu.“ — Déca asiu partini pre unulu dintre candidati, trei partide vor fi in contra mea celu putienu unu anu de díle. Si apoi de ce se partinescu eu pre unulu mai vertosu de cât pre altulu, cand toti sunt barbati intielepti, unulu mai harnicu de cât altulu! — Alt'a ar fi déca prin alegerea caruiva s'ar pagubi comun'a!

Ti recomendu dtale Iubite Nepóte ca se scrii odata in fóia despre tem'a acést'a.

STATUTELE

Bancei de pastrare si ajutoriu din Sír'i'a-romana cá asociatiune cu garantia marginita.

(Continuare si fine.)

§. 30.

Alegerile directiei inea se facu cu voturile absolute a maioritáti de facia, in casulu voturilor e-gale decide sórtea.

Hotarirele aduse in adunarea generala sunt si pentru absentii deobligátore.

§. 31.

II.

Directiunea.

Afacerile asociatiunei se concredu unui comitetu alesu de adunarea generala pre cincí ani constatatoriu din unu presiedinte, unu subpresiedinte, doi directori, doispreiece membrii ordinari si patru estrordinari.

Daca atare membru a directiei in decursulu a-nului repasiesce séu e impedeatu in activitate, atunci i-ocupa locul unulu din membrii suplenti, care a avutu mai multe voturi. (§. 11 si 12.)

Directi'a prima o alege adunarea generala pentru constituire.

In directia numai membrii asociatiunei se potu alege si acei'a, cari locuescu in Siri'a (Világos), sciu ceti si scrie si au 2 séu mai multe quote.

Alegerea directiunei se legitima cu protocolulu luat in adunarea generala si cu acestu protocolu se face cunoscuta Tribunalului competente. Asisderea este de a se substerne Tribunalului tóta stramutarea ce s'a facutu in directia la timpulu seu.

§. 32.

Cá membrii in directia nu se potu alege :

- a) femeile,
- b) dignitarii, diregatorii si agentii altoru societati de negociatiune,
- c) diregatorii asociatiunei.

Daca casurile de eschidere din b) c) de sus §. 12, b) c) si d) si §. 11, obvinu numai dupa alegere si in decursulu activitatii, membrulu respectivu cu obvenirea casului de eschidere se considera de repasitu din directia (§. 41.)

Tot asia repasitu se considera si atunci, daca a incetatu careva a mai fi membrulu asociatiunei.

§. 33.

Acturile legate de catra directia indreptatiescu conform legii, active si pasive si respective deobligu asociatiunea (§. 37.)

Directi'a conform legii si acestoru statute conducu trebile asociatiunei independentu incát óre-care afacere nu se tiene de resortulu adunarei generale. (§. 25 si 54.) — Directiunea denumesce diregatorii si servitorii sei, ea datoriesce a se ingrijí despre curgera si efeptuirea afaceriloru, mai vertosu despre ducerea si conducerea buna si prompta a catalogului (§. 10) si a cartiloru asociatiunei, a dá socóta si bilantiulu in tot anulu pana in 15. Februariu comisiunei supraveghiatóre despre anulu trecutu si a substerne adunarii generale raportulu negociativu despre anulu trecutu si propunerile sale eventuale (§. 25 §. 44.)

De resortulu directiunei se tienu eschiderile din §. 11 si 53 si alegerea comisiunei disciplinare din sinulu seu conform §. 53.

§. 34.

Acei membrii a directiunei, carii estindiendu-se preste marginile increderei, lucru in contra legeri si acestoru statute personalminte si daca casulu acest'a apasa pre mai multi membrii solidarmente sunt respundietori pentru daun'a ori daunele obvenite chiar si atunci, daca afacerile aceste contra legeri si a statuteloru s'ar basá pre hotarirea adunarei generale.

Respunderea pentru hotaririle si distribuirile directiei nu ingreuna pre acelu membru, care in contra astoru feliu de hotariri si distribuiri dela timpulu

cand sau adusu séu li-a venitu spre cunoscintia in optu dile protestéza si acestu protestu totodata in scrisu lu-insinua si la presiedintele comisiunei supraveghiatóre.

Altecum de sine se intielege, ca ori care membru care vede periclitatu interesulu asociatiunei din partea directiei are dreptulu de a dá plansóre in contra directiei la adunarea gen. (§. 25 si 53.)

§. 35.

Afacerile directiunei afara de acele cari conform regulamentulu edatu de catra dinsa se efeptuescu brevi manu, — se resolvescu in siedintia.

Siedintiele directiunei se tienu de regula septeminarie ; diu'a siedintieloru o vá hotari directiunea, de sine intielegandu-se ca siedintie estraordinare se potu tienea de câte ori afla de lipsa directiunea.

In siedinti'a directiunei presidiaza presiedintele, subpresiedintele séu substitutulu acestor'a. Substitutu póte fi numai membru directiunei. Hotaririle se aducu cu maiortate de voturi, cand voturile sunt egale, decide votulu presidelui. Membrii comisiunei supraveghiatóre séu alte persóne chimate de directia (juris consulti etc.) potu luá parte consultatóre in siedintiele directiei.

Despre pertractarile directiunei este a se luá protocolu, care trebue se contiena membrii de facia, propunerile facute, obiectulu pertractarii, hotaririle aduse si eventualminte voturile separate la cererea faetoriloru.

Incát atare protocolu contiene alegerea atarui diregatoriu séu agentu, servesce de documentulu denumirei si in siedinti'a procsima este de a se justificá si respective a se intari.

§. 36.

Directiunea ori atare membru a directiunei pre langa sustienerea pretinderei desdaunatiuneloru eventuale de catra adunarea generala ori cand se póte depune.

§. 37.

Asociatiunea facia de individi si auctoritati o represinta directiunea (§. 33.)

Dreptu aceea a signá procur'a asociatiunei numai presiedintele, subpresiedintele, ori atare directoru a directiunei este indreptatitu si acést'a se intempla astfelu, ca sub procur'a tiparita (§. 2.) presiedintele, subpresiedintele séu atare directoru 'si subscie numele (§. 38.)

§. 38.

La casu cand agendele de activitate se inmultiescu, directiunea este indatorata a-se ingrijí de mairirea personagiului (diregatoriloru) asociatiunei.

Casariulu este datoriu a depune in cassa asociatiunei sub titlu de cautie o suma care corespunde unei lefe anuale si la casulu mairiei lefei are a intregí si cauti'a. Dupa cautie asociatiunea i-solvesce 50/0 percente.

Unu membru a directiei in diu'a negociatiunei ca comisariu de di controleaza si subscie tóte actele referitóre la manipularea de bani. La primirile si solvirele de bani a-le asociatiunei valut'a aust. magiara se iá de basa.

Limb'a administrativa a asociatiunei e cea romana si asia si cartile asociatiunei se voru portá in limb'a romana. Directiunea inse se va ingrijí ca actele substernende Tribunalului. se corespunda legeri, nu altcum la corespondintiele cu autoritatile, directiunea va avé in vedere legea referitórie.

Dintre actele esmitande a le asociatiunei :

a) sum'a solvita o cuitéza casariulu si comisariulu de di, eventualminte in loculu cassariului atare directoru.

b) corespondintiele se subsciu de catra presiedinte, subpresiedinte séu atare directoru.

Pentru quot'a séu quotele ori carui'a membru alu asociatiunei se deschide o foia in cartea principala a asociatiunei afara de acést'a tot membru capata o carticica sub Nr. protocolului principalu pre numele lui, care e prevediuta cu sigilulu asociatiunei si contine in sine estrasulu statutelor.

III.

Comisiunea supraveghiatóre.

§. 39.

Comisiunea supraveghiatóre sta din 5 membrii ordinari si 2 membrii suplenti si primadata se alege pre 5 ani de catra adunarea generala de constituire (§. 25 si §. 41.) Si se constitue la prim'a siedintia alegandu-si din sinulu ei unu presiedinte care presidiaza in siedintie si midilocesce afacerile cu directiunea, §§. 31 si 33 se referescu si la comisiunea supraveghiatóre.

§. 40.

Siedintiele comisiunei supraveghiatóre se tienu de câte ori este de lipsa, dar celu putienu odata in luna in localitatea asociatiunei. La luarea hotarireloru afara de presiedinte ori subpresiedinte trebuie se fie 3 membrii de facia (§. 54.) Hotarirele se aducu cu votu de majoritate. Cand voturile sunt egale, votulu presiedintelui decide. Protocolulu luatu despre tóta siedinti'a trebuie se corespunda celui'a a directiunei. Siedinti'a o conchiama presiedintele séu subpresiedintele si protocolulu luatu, afara de acela, care contine secretu facia de directiune, — este a se comunicá in origine séu copia cu directiunea.

§. 41.

Nu se potu alege de membrii ai comisiunei supraveghiatóre :

- a) cari nu potu fi membrii directiei si nu sunt membrii societáti,
- b) membrii directiei actuale,
- c) §. 32 se aplica si la comisiunea supraveghiatóre.

§. 42.

Comisiunea supraveghiatóre supraveghiaza afacerile directiei si tot membru ei are dreptu a luá parte consultativa in siedintiele directiei, are dreptu a cercá cartile, scriptele si cassa (§. 35.)

Este datóre inse comisiunea supraveghiatóre a censurá socotile si bilantiulu si propunerile directiei asupra distribuirei castigului (dividende) (§. 25) si a face raportu despre aceste adunarii generale (§. 49.) Fara acestu raportu nu se póte aduce hotarire referitórie la distribuirea castigului. Datóre este comisiunea supraveghiatóre, de locu ce afla sustarea si interesulu asociatiunei atacatu prin afaceri ilegali séu contra statutelor, de locu a conchiemá adunarea generala prin directia (§. 24.)

§. 43.

Membrii comisiunei supraveghiatóre sunt in solidum deobligati pentru pagubele ce obvinu din trecerea cu vederea a datorintelor, ce au prescrise in statute.

CAPU VI.

Inchiarea socotiei, bilantiulu. Fondu de reserva. Venitulu curatu (dividende.)

§. 44.

Totu anulu de negociatiune se gata cu 31. Decemvre.

Cu tóta finea anului e a se face inchiarea socoteloru si aceste mai multu pana in 15. Februaru sunt a se ascerne comisiunei supraveghiatóre pentru censurare (§. 33.)

Inchiarea socotei trebuie se contiena :

1. Tóte incasarile si perceptiunile anului trecutu.
2. Aratarea dobandei séu perderi.
3. Bilantiulu averei asociatiunei cu finea anului (§. 45.)

Acestu bilantiu dupa aprobarea din partea adunarei generale intr'unu esemplaru are se fie aratau Tribunalului competentu.

§. 45.

In bilantiu este a se arata conform legeri commerce. §. 199 punct 1—6.

I. C a p a s i v e

Quotele membriloru, datoriele asociatiunei (imprumuturile, punerile pentru pastrare) fondulu de reserva, dividendele nearedicate, percentele luate inainte pre anulu venitoriu, dobanda ce se arata in bilantiulu de dobanda — perdere ca equivalentu.

II. C a a c t i v e

Pretiulu inventariului, banii gat'a, papirele de valóre si alte obiecte ca proprietatea asociatiunei, solvirile facute pre anulu venitoriu nu altcum pretensiunile de imprumutu séu anticipatiuni. Pretensiunile dubie sunt a se luá cu pretiulu loru verosimulu ér cele neincasabile sunt a se separá si descriá.

Sum'a ce se arata in bilantiu ca ecuivalentulu socotii de dobanda si perdere este castigulu.

Bilantiulu reveditu de catra comisiunea supra-veghiatóre cu optu dile nainte adunarei generale este a se publicá si a se espune membriloru.

Despre esactitatea bilantiului susternutu adunarii generale membrii directiei si a comisiunei supraveghiatóre sunt solidar respundietori. (§§. 33 si 42.)

§. 46.

Pentru acoperirea perderiloru eventuale si a dividendei conform §-lui 47 asociatiunea formeaza unu fondu de reserva :

a) din pedepse (amende) si transcrieri §§ 17, 2, 18.)

b) din transavisarea de 50/0 a venitului curatu (§. 25.)

c) din recurirarea quoteloru (§. 18.)

d) din legatele si donatiunile facute eventualu asociatiunei.

Membrii cari repasiescu séu se eschidu, din fondulu de reserva nu se impartasiescu (leg. comerc. §. 237.) Adunarea generala la desfiintierea sau trecerea in alta societate a asociatiunei dispune si despre fondulu de reserva.

§. 47.

Perderile anuali au a se acoperi mai nainte din venitul anualu, cand acest'a nu e de ajunsu din fondulu de reserva si in fine se arunca pre quote si respective se descrie din quote (§. 16.)

§. 48.

Daca din socoti séu bilantiu s'ar vedea ca averea societátii (§. 3.) nu acopere datoriele ei, directi'a e datóre a recercá Tribunalulu competentu pentru escrierea concursului (legea comerc. §§. 187—241.)

§. 49.

Despre distribuirea conform statuteloru a venitului curatu dispune adunarea generala (§. 25.) Dupa detragerea de 50/0 a fondului de reserva si altoru remuneratiuni votate de catra adunarea generala, restulu venitului curatu se imparte intre membrii, in proporti'a quoteloru septemanarie si dividendele aceste se scriu pana la finea periodului de 5 ani catra quota si respective quotele septemanarie ale fie-carui membru, de sine intielegandu-se ca dividendele numai odata cu quotele se potu aredicá.

CAPU VII.

Disolvarea asociatiunei, liquidarea si trecerea in alta asociatiune.

§. 50.

Asociatiunea se disolva :

a) la hotarirea adunarei generale,

b) cu trecerea in alta societate,

c) cu deschiderea concursului,

d) la hotarirea Tribunalului competentu.

In casu de disolvare e datóre directiunea a se ingrijí ca dela hotarirea de disolvare in 6 luni tóte pretensiunile asociatiunei sè se incasseze si in acestu restimpu tóte socotile au a se incheiá, tóte fondurile a se uní, tóte datoriele societátii a se aduce in cu-

ratu si averea asociatiunei are sè se imparta intre membrii in proportiunea (sum'a) quoteloru septemanarie si a aniloru de solvire.

Daca adunarea generala hotaresce disolvarea, atunci tóte imprumuturile si anticipatiunile, care nu decadu in 6 luni dela hotarirea disolvarei, se consideru de abdisa (§. 12.) si datorasii au se solvésca dato-ri'a in restimpulu acestoru 6 luni.

Cu hotarirea disolvarei adunarea generala are a alege o comisiune licuidátóre de 5 membrii, care are se pasiésca la licuidare conform legeri comerciale.

§. 51.

Licuidarea si trecerea asociatiunei in alta societate se intempla conform legeri com. §§. 203. 205. 206. 207 si 252.

CAPU VIII.

Conchiemarile, loculu solvireloru, cestiuni disputavere, regulamentulu, insinuarea.

§. 52.

Conchiemarile se facu dupa usulu din locu (strigari la biserica, baterea dubei) cand inse sunt membrii estranei, acestia se conchiama prin epistóla. Anonsulu prin foi se va face numai la casu de lipsa si interesu.

§. 53.

Totu membrulu si datorasiulu societátii au a face solvirile in localulu asociatiunei. (§. 2.)

Cestiunile disputavere obvenite intre membrii, dirigatorii societátii din afacerile asociatiunei se complaneaza de catra comisiunea disciplinara de 5 membrii aleasa de catra directiune din sinulu seu in tot inceputulu anului ca de catra forulu primu cu apelata la adunarea generala.

Partea care nu se multiamesce cu acést'a hotarire are deschisa calea legeri, dar daca dela aducerea hotaririi in 8 dile nu satisface hotaririi directiunei, directi'a are dreptu alu scerge din sirulu membriloru ai asociatiunei.

§. 54.

Administrarea directiunei si a comisiunei supra-veghiatóre este a se regulá si regulamentulu acest'a dupa infintierea la anulu are a se aduce spre sciintia si aprobare adunarei generale.

§. 55.

Aceste statute si ori ce stramutare a acestor'a se inducu in list'a de procura a Tribunalului comercialu.

§. 56.

Asociatiunea 'si incepe activitatea cu diu'a infintierei.

7765/86.

Aceste statute la Tribunalulu reg. din Arad in list'a procuratoru sociale tomul I fói'a 224 cu procur'a referitóre: pe unguresce „román világosi takarék és segély bank mint szövetkezett“ roma-

nesce: „banca de creditu si ajutoriu din Siri'aromana cá Asociatiune“ s'au indrodu. s.

Arad, din siedinti'a trib. regescu tienuta la 7. Octomvre 1886.

Dr. Avarfy, m. p.
pres. supletoriu.

Aknay Andor, m. p.
notariu.

(L. S.)

INVIEREA.

(Poesia didactica.)

Câte flori pe campu infloru,
De cu tómn'a tóte moru,
Dara tóte resaru éra
Mai apoi in primavéra.

Tómn'a — omului cand vine,
Elu adórme 'ntre suspine,
Dara cine 'n Domnulu spéra,
Si din morti invie éra.

Giorgiu Vasilii.

D i v e r s e.

* **Metropolitu-Primate alu Romaniei** s'a alesu Pré Santi'a Sa, parintele Iosif, Episcopulu Dunareii de jos.

* **Santirea casei comunale din Semlacu.** Precum aflám din o corespondentia, ce ni-se tramite din Semlacu, cas'a comuna de nou edificata acolo in vér'a anului trecut se santí prin preotii nostri de acolo, ér cantàrile le esecutà corulu vocalu. Dupa terminarea ceremonieloru religióse parintele Demetriu Ganea tienù unu discursu ocasionalu fórte nimeritu, in carele accentuandu energi'a desvoltata de fruntasii acelei comune intru inaintarea afaceriloru comunali invità pre toti a traí in contielegere si dragoste, si a-se feri de totu ce ar poté dá ansa la certe si nentielegeri. La santire a participatu unu publicu fórte numerosu, fara deosebire de nationalitate si confessiune.

† **Necrologu.** Cu inima infranta de durere aducem la cunoascinti'a onoratului publicu, ca Elen'a Felnecanu, nascuta Bozganu din comun'a Sambateni a incetatu din viétia in 26. Noemvre a. c. in anulu 30 alu vietii si 9 alu fericitei sale casatorii, lasandu in celu mai profundu doliu pre neconsolabilulu ei sociu Paul Felnecanu, parochu in Sambateni, pre fii sei Virgiliu si Ioanu si numerósele rudeni si cunoscuti. Remasitiile pamentesci ale repausatei au fost depuse spre odichna eterna in 28. Noemvre a. c. Servitiulu funebru au o fost oficiatu de 7 preoti in biseric'a din Sambateni, fiendu de facia unu numerosu publicu din Sambateni si din juru. Esprimandu-ne si noi condolenti'a facia de confratele nostru, parintele Paul Felnecanu pentru acésta ireparabila perdere, i-dorim,

cá Ddiu se-lu consoleze, ér repausatei sale socii se-i fia tierin'a usióra si memori'a binecuventata!

* **Siedintia publica.** Societatea de lectura „Andreiu Siaguna,“ a junimei dela institutulu pedagogico-teologicu din Sibiu arangéza in sér'a de santulu Andreiu o siedintia publica cu urmatóri'a programa. 1. „Cântecu de jertfa,“ coru de L. van Beethoven „Corón'a cufundata,“ coru de H. Bönicke esecutate de corulu societátiiei. 2. „Cuventu ocasionalu,“ rostitu de Emilianu Popescu, cl. cursu III. 3. „Pe pamentulu Turcului,“ poesie de G. Cosbucu, declamata de Ioan Teculescu cl. cursu II. 4. „El' Rbaa,“ — cântecu arapescu — coru de Eus. Mandyceschi, esecutatu de corulu societátiiei. 5. „Viéti'a religiósa morala crestinesca, procura omului adeverata linisce sufletésca,“ disertatiune de Nicolau Musca, cl. cursu III. 6. „Herscu Boccegiulu,“ cântecelu comicu de V. Alexandri, declamata de Emilian Ciceiu, ped. cursu III. 7. „Satir'a III,“ — partea I. — de M. Eminescu, declamata de Ioanu Broju, cl. cursu II. 8. „Serenada,“ coru de Tudor de Flondor „Hor'a ploaea,“ coru de G. Dim'a, esecutate de corulu societátiiei.

C O N C U R S E.

Concursu se publica pentru unu stipendiu anualu de 120 fl. din fondatiunea Fauru. Suntu indreptatiti a recurge studinti gr. or. de nationalitate romana cari frecuentéza veri unu gimnasiu publicu, academia séu universitate, scóle reali superióre, tehnica, politehnica séu institutu teologicu ori pedagogicu. Au preferintia recurintii din famili'a Fauru respective Poinar, fara privire la clasele in cari studiéza. Competintii vor produce a) carte de botezu, b) certificatu despre seracia, c) testimoniu cu calculu emimentu despre progresulu facutu in anulu precedente, d) certificatu despre starea sanitaria si portarea morala. Recursele astfelu instruate se se substérna la Venerabilulu Consistoriu romanu gr. or. in Oradea-mare pana la 30. Decemvre st. v. a. c.

Arad, 13. Noemvre 1886.

Ioanu Metianu, m. p.
Episcopulu Aradului.

In urmarea ordinatiunei Venerabilulu Consistoriu eparchialu dto 23 Octomvre 1886. Nr. 3756., pentru in-deplinirea parochiei vacante din Gy.-Varsiandu, (comitatulu Aradului, protopresviteratulu Chisineului), cu acést'a se deschide concursu cu terminu de alegere pe Duminec'a din 28. Decemvre st. v. a. c.

Emolumintele sunt:

- Un'a sessie de pamentu estravilanu aratoriu, ce aduce arenda annuala 650 fl.
- Dreptulu de pasculatiune dupa acést'a sessie computatu in bani face 60 fl.
- Birulu dela 160 de fumuri, grâu si cucuruзу computatu in bani 180 fl.
- Stolele indatinate se suie la 110 fl. Sum'a 1000 fl.v.a. Dela recurrenti se poftesce testimoniu despre absolvirea aloru 8 clase gimnasiali cu maturitate, — testimoniu despre absolvirea teologiei cu depunerea examenului de cvalificatiune pentru parochie de frunte. — Se poftesce mai departe, cá sub timpulu concursului, in cutare Dumineca séu serbatóre se se prezenteze la st'a biseric'a din locu, spre a-si aratá desteritatea in celea rituale, respective oratorice si cantari.

Recursele adresate Comitétului parochialu din Gy.-Varsiandu, pana in 21. Decemvre st. v. a. c. au a-se tri-

mite la subscrisulu protopopu in Chitighazu (Kétegyháza) celea mai tardiu sosite, nu se voru luá in consideratiune.

Datu in Gy.-Varsiandu, la 1. Noemvre 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: PETRU CHIRILESCU, m. p. protopresviterulu Chisineului.

Pre bas'a decisului adusu in puterea §-lui 63 din stat. org. in siedinti'a Comitetului protopresviteralu gr. or. romanu alu Panciovei, tienuta in 11. Septemvre 1886, care decisu s'a incuviintiatu si din partea Venerabilului Consistoriu diecesanu cu conclusulu din 28. Octomvre 1886. Nr. 850 B, — prin acést'a se escrie concursu pentru ocuparea definitiva a postului de protopresviteru gr. or. romanu in tractulu Panciovei.

Competentii au se dovedésca, cumca posedu minimum calificatiunea normata in §. 15. lit. a) din Regulamentulu pentru parochii de class'a I-ma, avendu si testimoniu de maturitate

Intre competenti asemenea calificati va fi preferitu acela, care va probá, cá a facutu studii la vre-o facultate juridica ori filosofica.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt:

1) Dotatiunea impreunata cu parochi'a protopresviterala vacanta din Uzdin, constatatoria din o sesiune parochiala de pamentu intréga, birulu si stol'a parochiala indatinata dela familieele amintitei parochii.

Deverindu insa in decursulu timpului vacanta o parochia din comun'a Satulu-nou, carea prin Maritulu Congresu nationalu bisericescu, tienutu in anulu 1881 este hotarita de locu centralu alu protopresbiteratului, protopresbiterulu alesu va avé sè se mute in comun'a Satulu-nou si se ocupe parochi'a vacanta de acolo cu dotatiunea ei in loculu celei din Uzdin, carea apoi se va ocupá de altu preotu.

2) Birulu protopresviteralu anualu dela preotii tractului conform punct. 32 alinea c) din rescriptulu declaratoriu illiricu.

3) Tacsele pentru siedulele de cununia cu câte 2 fl. (doi fl.) de fie-care siedula.

4) Pausialele de calateria prestande din partea Ven. Consistoriu in suma anuala cu 100 fl. (un'a suta fl.)

Protopresviterulu alesu va avé se locuésca in comun'a, in carea se afla parochi'a protopresviterala.

Se obsérva, cá escrierea de concursu pentru protopresviteratu se face intre marginele decisiunii consistoriale din 15. Maiu 1886, Nr. 416 B, publicata in „foea diecesana“ Nr. 23 a. c. cu comuncel insirate in aceea decisiune.

Doritorii de a concurge la acestu postu de protopresviteru, voru avé a substerne petitiunile lor de concursu instruite cu documinte in forma autentica despre calificatiunea si ocupatiunea lor de pana acum in terminu de 30 de zile dela I-ma publicare in „foea diecesana“ din Caransebesiu, — Pré On. Domnu Filipu Adam, comisariu consistorialu denumitu pentru conducerea actului e-lectoralu si protopresviteru in lam.

Iam, in 11. Novembre 1886.

Filipu Adam, m. p.

Protopresviteru si
Comisariu consistorialu.

Pentru indeplinirea definitiva a postului invetiatorescu, dela scól'a conf. rom. gr. or. din comun'a bisericesca Veresmort, protopresviteratulu Lipovei, dieces'a Aradului, prin acést'a se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a de 21. Decemvre a. c. st. v.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt urmatórele si anume:

a) in bani gat'a 107 fl. v. a.

b) spese pentru conferintiele invetiatoresci 10 fl.

c) spese pentru scripturistica 5 fl.

d) in bucate 60 de mesuri cucuruzu in bómbe,

e) lemne 8 orgii din cari are a se incalzí si sal'a de invetiamentu,

f) pamentu 4 jugere estravilanu totu fenatiu,

g) cortelu liberu cu gradina de unu jugeru pamentu intravilanu pentru legumi.

Doritorii cari voescu a ocupá acestu postu, vor avé recursele lor a le instruí cu tóte documintele prescise in stat. org. si cu testimoniu din limb'a magiara, si asteliu adresandu-le Comit. parochialu se le substérna in-spectorului de scóle Demetriu Marcu in Birkis.

Se mai poffesce dela densii, ca pana la diu'a alegerii, sè se presinte in careva di de serbatóre la sant'a biserica, spre a-si aretá desteritatea lor in cantarea bisericesca si tipicu.

Veresmort, din siedinti'a Comitetului parochialu tienuta la 30. Octomvre 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu DEMETRIU MARCU, m. p. insp. scl.

Pre bas'a decisului Consistorialu dto 23. Octomvre 1886 Nr. 3757, se escrie concursu pre capelani'a temporala pre langa deficientulu parochu Stefanu Ioanescu, din comun'a Ghirocu, (langa Timisiór'a) cu $\frac{2}{3}$ parti din tóte beneficele parochiale cu terminu pana in 28. Decemvre st. v. a. c. in care di se va tiené si alegerea.

Avendu capelanulu alesu a devení dupa mórtea nefericitului parochu — fara alta alegere — parochi'a se clasifica in intielesulu regulamentului pentru parochii de clas'a II cu urmatórele emoluminte:

a) 30 jugere pamentu aratoriu de clas'a I-a care aduce unu venitu anualu minimu 300 fl., luandu censulu pe 5 ani se arata urmatórea stola minimala:

b) pentru 50 inmormentari minimum 150 fl.

c) pentru cununii minimum 40 fl.

d) pentru santirea apei obicinuite la serbatori mari 25 fl.

e) pentru botezu 10 fl.

f) pentru estrase minimum 16 fl.

g) birulu usuatu dupa sessiuni scotote aduce 65 chible de grâu a 3 fl. 195 fl. — Sum'a 736 fl.

Este de insemnatu cá stol'a sus amintita este computata dupa stola veche de para acum usuata, ci nu dupa norma stolara provisorie Nr. 210 sinod. epar. 1877. in censulu stolaru scotota; si ca parochi'a consta din $1\frac{1}{2}$ parochia cu 180 de case.

Competentii au a-si tramite recursele lor instruate conform statutului organicu si a regulamentului pentru parochii pana in 20. Decemvre st. v. a. c. adresate comitetului parochialu la adres'a Revendissimului Domnu Meletiu Dreghiciu, protopresviteru in Timisiór'a, competentii au a-se presentá pana la terminulu susu numitu in un'a séu dóua dumineci in sant'a biserica din comun'a Ghirocu (langa Timisiór'a) spre a-si aretá desteritatea in oratoria, cantare si ritualele bisericesci.

Din siedinti'a Comitetului parochialu,
Ghirocu, in 5. Noemvre 1886.

Aureliu Craiovanu, m. p.
not. com. par.

Petru Barbosu, m. p.
pres. com. par.

Cu invoierea si contielegerea mea: M. DREGHICIU, m. p. protopresviterulu Timisiorii.